

1

Despre temerile principelui Carol I ca România să nu devină
teatru de război în conflictul dintre Rusia și Imperiul Otoman.

Zwiedinek către Andrassy¹

Nr. 49

București, [2]14 martie 1877

În ziua de 11 martie a.c., o zi după sosirea mea aici, m-am prezentat la ministrul român al Afacerilor Străine, dl Nicolae Ionescu, și i-am solicitat intervenția în vederea obținerii unei audiențe oficiale la Alteța Sa Principele, în scopul prezentării scrisorilor mele de acreditare; în același timp, mi-am exprimat speranța de a fi primit anterior într-o audiență personală de către A.S.

Chiar în aceeași zi am fost înștiințat, prin intermediul dlui Mitilineu², director în Ministerul Afacerilor Străine, că A.S. a fixat audiența personală pentru ziua de 13 martie a.c.

Principele m-a primit în modul cel mai prietenesc. În cursul audienței care a durat aproape o oră și jumătate suveranul și-a exprimat recunoștința pentru bunăvoința pe care, la vremea respectivă, i-a arătat-o guvernul nostru, pentru urările M.S. Împăratului de la care a primit numeroase dovezi de apreciere și a mai adăugat cât de important este pentru el, principele, să țină cont de părerea Ex.V. în tot ceea ce înseamnă chestiuni de relații internaționale între Austro-Ungaria și România, având în vedere situația dificilă în care se află țara sa și el personal. Legându-se de precizarea mea că, după ce am petrecut mulți ani în țări care se află într-o stare îngrijorătoare de stagnare, mă consider norocos să reprezint acum interesele patriei mele într-un stat aflat între Orient și Occident, menit ca, în strânsă legătură cu eforturile culturale ale Occidentului, să slujească drept model vecinului său de la

¹ Gyula Andrassy de Csíkszentkirály et Krasznahorka (3 martie 1823 – 18 februarie 1890), om politic maghiar, participant la Revoluția de la 1848, condamnat la moarte în contumacie, ulterior reabilitat, ministru de Externe al Austro-Ungariei (14 noiembrie 1871 – 8 octombrie 1879).

² Mitilineu, Mihail (1836-1902), diplomat român, secretar general în Ministerul Afacerilor Străine (1871-1879), ministru plenipotențiar la Bruxelles și Haga (1880-1882), la Belgrad (1882-1889), la Constantinopol (1889-1896).

Gyula Andrassy (1823-1890)

Răsărit, Principele a enumerat cu regret obstacolele de care se lovesc de multă vreme și tocmai în acest domeniu strădaniile României din cauza situației politice atât de amenințătoare. El, principele, ține enorm la acest aspect și este singurul deziderat al ambiției sale. Apoi mi-a vorbit despre temerile permanente ale României de a nu deveni teatru de război în conflictul dintre Rusia și Turcia, despre consecințele dramatice asupra bunăstării țării pe care le are acest pericol care prejudiciază comerțul și transporturile, un pericol care ar putea fi înlăturat doar printr-o garantare a neutralității României de către marile puteri semnatare ale Tratatului de Pace de la Paris din 30 martie 1856. I-am răspuns principelui că prejudiciile economice ale actualei situații politice se fac simțite nu numai în România, ci și în cele mai multe țări din

Europa; că prin tratatele existente România pare să fie asigurată față de orice atingere adusă drepturilor sale ca stat și că, dacă ea își va îndeplini cu strictețe obligațiile de neutralitate, nu-i vor lipsi niciodată apărătorii în caz de nevoie. De altfel, datorită înțelegerii depline care domnește între marile puteri, în pofida tuturor semnelor contrarii, o soluție pașnică a problemelor aflate la ordinea zilei este încă posibilă.

Principele a afirmat că această probabilitate ar putea fi și mai mare, într-adevăr, așa cum rezultă dintr-o telegramă pe care dl Ioan Bălăceanu i-a transmis-o de la Viena despre tendințele foarte conciliante manifestate de generalul Ignatiev.

M-am despărțit de A.S. asigurându-l că obiectivul meu cel mai important este cultivarea celor mai bune relații între Austro-Ungaria și România și că dacă îmi va acorda încrederea sa, așa cum îl rog să o facă, îmi va ușura considerabil misiunea. Principele a avut bunăvoința de a mă asigura de pe acum de încrederea sa.

La câteva ore după ce m-am întors de la această audiență personală am primit înștiințarea scrisă din partea Ministerului Afacerilor Străine al României că audiența oficială în scopul remiterii scrisorilor mele de acreditare către A.S. Principele va avea loc mâine, 15 martie a.c., la ora 11 și jumătate dimineața.

În cursul zilei de ieri, m-a vizitat și președintele Consiliului de Miniștri al României, dl Ion C. Brătianu. Acesta mi-a vorbit foarte clar despre pregătirile amenințătoare de război ale Rusiei și despre dificultățile României de a-și păstra neutralitatea în fața vecinului ei de la Răsărit. Neutralitatea n-o poate apăra de tot ceea ce înseamnă o eventuală ocupație. Eu mi-am exprimat speranța în menținerea păcii precum și convingerea mea fermă că o atitudine înțeleaptă, strict rezervată, corespunzătoare tratatelor, este cea mai bună protecție a României în fața tuturor acestor pericole.

Copia acestui raport o voi trimite ambasadei noastre de la Constantinopol.

Binevoîți..., Zwiedinek³

(Arhivele Naționale Istorice Centrale, Fond Casa Regală, în continuare A.N.I.C., F.C.R., dosar 20/1877, pp. 111-113)

2

Prezentarea scrisorilor de acreditare a reprezentanților diplomatici ai Austro-Ungariei.

Zwiedinek către Andrásy

Nr. 51

București, [5] 17 martie 1877

Așa cum am anunțat în raportul meu din 14 martie a.c., am avut onoarea ca în ziua următoare, la ora 11 și jumătate, să fiu primit de principele României în audiență solemnă la Palatul princiar, însoțit fiind de câțiva funcționari ai consulatului nostru general, cu respectarea ceremonialului obișnuit în asemenea împrejurări; de față fiind și ministrul Afacerilor Străine, am remis A.S. scrisorile mele de acreditare.

Am fost introdus de mareșalul Curții princiare, dl Văcărescu, la A.S. Principele, care purta panglica Ordinului imperial „Leopold” și era înconjurat de curtea sa civilă și militară.

În anexă vă prezint cuvântarea pe care am rostit-o cu acest prilej și răspunsul A.S. Principele. În aceasta din urmă, A.S. subliniază recunoștința sa față de atitudinea de bună vecinătate manifestată din partea M.S. Împăratului nostru.

După terminarea cuvântării sale, principele a menționat din nou satisfacția cu care a primit vestea despre probabilitatea menținerii păcii europene, apoi mi-a comunicat că Alteța Ei Principesa așteaptă să mă primească.

La sfârșitul audienței, i-am prezentat principelui pe domnii care mă însoțeau. Suveranul le-a adresat câteva cuvinte binevoitoare, apoi s-a retras, iar eu am fost imediat introdus de mareșalul Curții la Doamna principesă care, înconjurată de doamnele ei de onoare, mi-a urat bun venit într-un mod foarte ceremonios, spunându-mi că-i face mereu plăcere să cunoască pe reprezentantul guvernului unui stat pentru al cărui nobil suveran are cea mai înaltă admirație și un respect nemărginit. M.E. a avut apoi bunăvoința să-mi mai adreseze câteva întrebări referitoare la persoana mea și la locurile pe unde am fost acreditat anterior și, în final, s-a întreținut și cu cei doi viceconsuli pe care i-am prezentat (domnii Neumann și Buresch care îi reprezintă pe cei doi domni care s-au îmbolnăvit: von Bosizio și Burian).

Aici se cuvine să menționez faptul că imediat după ce am intrat pe teritoriul țării, adică la sosirea mea la Giurgiu, am fost salutat de guvernul României prin intermediul prefectului acestei localități. Pot să vă raportează că atât A.S. Principele, cât și guvernul

³ Julius Freiherr Zwiedinek von Südenhorst (1833-1918), diplomat austro-ungar, ministru plenipotențiar la București (12 ianuarie 1877 – 28 septembrie 1878); la sfârșitul carierei, ambasadador al Austro-Ungariei la Washington.

care se află la cârma țării au făcut totul ca la intrarea mea în funcție să-și manifeste într-un mod evident devotamentul față de puternicul stat vecin Austro-Ungaria.

Și din partea colegilor mei străini, pe care i-am vizitat și m-au vizitat, am avut parte de o primire binevoitoare.

Copia acestui raport am trimis-o ambasadei noastre din Constantinopol.

Binevoiți..., Zwiedinek

(A.N.I.C., F.C.R., dosar 20/1877, pp. 114-115)

Admis à l'honneur de remettre entre les mains de Votre Altesse la lettre qui m'accrédite en qualité d'Agent diplomatique et Consul Général de Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique auprès d'Elle, j'ose espérer que Votre Altesse daignera m'accorder la même bienveillante confiance dont Elle a honoré mes prédécesseurs. Je ne saurais mieux la mériter qu'en me conformant fidèlement à mes instructions qui me prescrivent de contribuer de tous mes efforts au maintien des rapports d'amitié et de bon voisinage si heureusement établis entre le Gouvernement de Votre Altesse et celui de Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique, mon auguste Maître.

Adn. 51

Bucarest, [5] 17 martie 1877

Copie

En recevant les lettres qui Vous accreditent auprès de moi en qualité de Représentant de Sa Majesté l'Empereur et Roi, Votre auguste Souverain, je me félicite de pouvoir aujourd'hui Vous assurer du haut prix que nous attachons à l'entretien de nos bon rapports avec le Grand Empire d'Autriche-Hongrie et de Vous exprimer le plus sincère désir de voir se resserrer davantage si possible, les liens d'amitié et de bonne voisinage qui, comme vous venez de constater existent si heureusement entre mon Gouvernement et celui de Sa Majesté Impériale et Royale Apostolique.

Les nombreux témoignages de sollicitude que Sa Majesté se plaît, depuis longtemps à nous donner, nous font espérer qu'Elle voudra bien à l'avenir aussi continuer à la Roumanie les marques de Sa haute et précieuse sympathie.

Quant à vous Monsieur l'Agent soyez persuadé que mon Gouvernement ne négligera rien pour Vous rendre facile et agréable une mission que, je l'espère, Vous remplirez de longues années auprès de moi.

(A.N.I.C., F.C.R. dosar 20/1877, pp. 116-117)

3

Despre hotărârea principelui Carol I de a-și întări armata pentru a se opune trecerii Dunării de către turci.

Zwiedinek către Andrassy

Telegramă cifrată

București, [2] 14 aprilie 1877

La dineul de gală de astăzi, principele Carol mi-a spus că Ioan Bălăceanu i-a telegrafiat faptul că Ex. V. consideră situația ca fiind foarte periculoasă. Turcia, după ce a promis că nu va împinge rezistența ei la extrem, și-a călcat cuvântul;

trebuie să ne așteptăm la orice din partea ei. Bălăceanu ne sfătuiește să ne pregătim împotriva unui eventual atac. Principele pare hotărât să-și întărească armata și în cazul unei pătrunderi a rușilor, la care de altfel toată lumea se așteaptă, să împiedice cu trupele sale pătrunderea turcilor peste Dunăre.

Se spune că în ultimele zile sume considerabile de bani rusești au intrat în casieria de război românească.

(A.N.I.C., F.C.R. dosar 24/1877, p. 13)

4

Principele Carol I despre relațiile dintotdeauna proaste cu Imperiul Otoman și despre faptul că România nu se va opune intrării trupelor ruse pe teritoriul ei.

Zwiedinek către Andrassy

Nr. 72

București, [2] 14 aprilie 1877

Ieri am avut onoarea ca împreună cu viceconsulul Burian să luăm parte la un dineu de gală la A.S. Principele Carol I și cu acest prilej am fost așezat în dreapta A.E. Principesa. Numărul celor invitați a fost mare; se aflau printre ei președintele Camerei Deputaților, dl C. A. Rosetti, fostul vicepreședinte al Senatului, dl Mihail Kogălniceanu, conducătorul interimar al departamentului Afacerilor Străine și ministrul Justiției, dl Gheorghe Vernescu, agentul României la Constantinopol, aflat acum în concediu aici, generalul Iancu Ghica, alți înalți demnitari și numeroși membri ai Camerelor legiuitoare.

Așa cum am avut ocazia să observ chiar de la începutul dineului, dispoziția invitaților era foarte agitată ca urmare a zvonurilor care circulă aici despre o iminentă izbucnire a războiului. Am fost asaltat cu tot felul de întrebări dacă va fi pace sau război, dacă este adevărat că Poarta Otomană a refuzat orice concesiuni în fața marilor puteri, dacă deja rușii se pregătesc să mărsăluiască prin România etc. Am răspuns că, din păcate, sunt cu totul lipsit de harul profeției, că nu am nicio informație despre tratativele dintre Poarta Otomană și marile puteri și încă mai puțin despre măsurile plănuite la Marele Cartier General al rușilor sau al turcilor, de aceea nu pot să ofer niciuna dintre informațiile care mi se cer, dar că până acum nu mi s-a adus la cunoștință ceva care ar exclude absolut categoric orice speranță pentru evitarea războiului și realizarea unei înțelegeri pașnice.

S-a vorbit mult despre un consiliu de miniștri ce urma să aibă loc astăzi, la care au fost invitați mai mulți foști președinți ai Consiliului de Miniștri, printre alții, dl Manolache Costache-Epureanu, care va decide asupra atitudinii ce o va adopta România în această situație critică.

Chiar A.E. Principesa, când m-am așezat lângă ea, mi s-a adresat cu cuvintele:

„Așadar, război, vom avea totuși război!”

„Încă n-a izbucnit Alteță, încă se poate spera într-o soluționare pașnică”.

„Judecând după veștile pe care le-am primit astăzi, speranța aceasta, pe care eu am nutrit-o până acum, stă pe niște picioare foarte firave. Turcia chiar vrea

războiul, a devenit surdă la orice sfat rațional, noi înșine ne temem aici de tot ce este mai rău din partea ei”, a continuat augusta doamnă, al cărei mod de exprimare nu mi-a sugerat însă că ar avea vreo temere personală în privința consecințelor luptei care se așteaptă. Eu am spus că există posibilitatea ca Turcia să se mențină în defensivă și, de asemenea, posibilitatea ca Rusia să prefere o amânare a acțiunii; așa ceva este în interesul ei pentru că fiecare zi în care Turcia trebuie să suporte povara atât de grea a înarmării accelerează epuizarea forțelor otomane.

„Dar, a obiectat principesa, asta dacă banii englezilor n-ar împropășa mereu aceste forțe.” Nu mi s-a părut potrivit să mă angajez într-o discuție pe această temă și chiar principesa a fost cea care a trecut de la chestiunile arzătoare la o conversație mai veselă despre artă și literatură, domenii care i-au oferit posibilitatea să-și etaleze într-un mod strălucitor vastitatea cunoștințelor și profunzimea spiritului.

În timpul reuniunii care s-a organizat după dineu și care a durat aproape un ceas, principele a avut bunăvoința să discute în exclusivitate cu mine și chiar ceva mai departe de toți ceilalți invitați.

„Orizontul se întunecă în modul cel mai îngrijorător”, așa a început A.S. discuția. „Veștile de la Viena ne-au permis până acum să sperăm că va fi pace, dar o telegramă de la Bălăceanu, primită chiar azi, nu ne mai lasă nicio îndoială asupra izbucnirii războiului”. Pe urmă, principele mi-a relatat conținutul acelei telegrame pe care m-am grăbit să o aduc la cunoștința Ex.V. prin telegrama cifrată de ieri.

Ex.V. s-ar fi arătat foarte îngrijorată în privința situației, așa a raportat Bălăceanu „*les turcs m'ont trompé*” acestea ar fi fost cuvintele Ex.V.: „*Ils avaient promis de ne point poussé les choses à l'extrême, ils n'ont pas tenu parole, c'est comme s'ils étaient devenus fous, on peut s'attendre à tout de leur part*”.

Bălăceanu a legat de această comunicare precizarea că România ar trebui să fie pregătită să facă față unei lovituri de forță din partea bandelor neregulate turcești.

„În aceste condiții” a continuat principele „eu nu pot să las țara la voia întâmplării, sunt dator să-i apăr locuitorii de ororile pe care bașbuzucii le-au săvârșit în alte părți”.

„Înțeleg că A.V., de vreme ce nutrește aceste temeri, va lua măsurile ce se impun, dar eu tot mai sper că turcii se vor ține în defensivă.”

„Și dacă rușii intră în România?” a obiectat suveranul.

„În acest caz, revine trupelor de ocupație misiunea să apere țara de asemenea orori.”

„Dacă o să aibă timpul necesar”, a spus principele. „Nu putem să ne punem speranța în așa ceva, nu putem să acceptăm ca turcii să ne încalce teritoriul și să transforme țara noastră în teatru de război, va trebui să ne apărăm.”

„A.V. se gândește deci ca, în cazul unei pătrunderi a trupelor ruse, să încerce să se opună cu armata sa unei eventuale încercări de trecere a Dunării de către turci, asta până când forțele rușilor vor fi în stare să preia ele această misiune? Dar nu vă temeți că, în acest caz, Turcia ar putea să vă reproșeze că deschizând porțile pentru Rusia și ținându-le închise pentru ea, România ar deveni putere beligerantă, ar renunța la poziția de neutralitate și, din acest motiv, nu ar mai merita nicio altă considerație? N-ar fi oare posibil ca tocmai în acest mod să atrageți asupra României acea nenorocire pe care A.V. se străduiește să o evite?”

„Eu nu neg temeinicia acestui argument, dar nimeni n-are voie să intre în țara noastră fără să ne întrebe și din acest motiv va trebui să ne apărăm. De altfel [turcii] nu merită niciun fel de considerație din partea noastră. De când am preluat domnia acestei țări s-au arătat mereu dușmănoși, plini de ură față de noi, ne-au ofensat permanent sentimentul de independență și demnitatea, toate demersurile întreprinse de noi în acest sens, ca să realizăm o relație reciproc avantajoasă, corespunzătoare intereselor ambelor părți, au fost respinse fără nicio considerație, de aceea mi-ar fi greu să cer soldaților mei fie doar și o demonstrație împotriva intrării rușilor, în vreme ce românii mei se vor bate ca un singur om împotriva turcilor. Avem motive să le dorim tot răul din lume.”

Mi-am permis să atrag atenția suveranului cât de periculos este să te lași călăuzit de argumente sentimentale în luarea deciziilor politice. Bunăstarea țării, adevăratele ei interese, care o vizează direct, iată ceea ce merită orice considerație, iar înțelepciunea A.V. va avea în vedere tocmai aceste aspecte când va lua hotărârile, pe care i le impune situația de moment. „Categoric”, a spus principele, „totuși uneori nimic nu se poate realiza fără un anumit grad de cutezanță”.

Am întrebat cam la cât estimează A.S. forțele militare turce de la Dunăre.

„Ar putea fi cam vreo 160 de mii de soldați.”

„Și consideră A.V. că mijloacele militare de care dispuneți sunt suficiente ca să împiedice, fie doar și pentru scurtă vreme, o încercare de trecere a Dunării de către trupele turcești?”

„Ne putem baza în acest scop pe fortificații”, a spus principele; „sigur că efectivele noastre de acum nu sunt suficiente. Dacă temerile mele se vor adeveri trebuie să mă gândesc de pe acum să sporesc aceste efective”.

Mai trebuie să menționez aici faptul că în cursul discuției și principele s-a exprimat cu o anumită amărăciune despre politica britanică, atribuindu-i eșecul tuturor încercărilor de pacificare, iar afirmațiile suveranului în acest sens au avut o asemănare evidentă cu cele ale baronului Stuart, cu care am avut o discuție confidențială acum câteva zile.

În continuare am fost foarte surprins să aud că A.S. i s-a transmis de la Viena cum că Epirul și Tesalia ar sta gata să se răscoale. N-am putut să-mi ascund o anumită neîncredere în această privință, căci, din experiențele pe care le-am trăit în provinciile otomane, nu poate fi vorba de o participare a raialelor grecești la vreo luptă, cel mult doar în cazul unei înaintări victorioase a armatelor rusești.

Declarațiile prințului, pe care le-am redat aici cuvânt cu cuvânt pentru Ex.V., mi-au provocat impresia că deja s-a ajuns la o convenție între Rusia și România și că principele se bucură de pe acum că are spatele asigurat de ruși pentru a-și conduce armata împotriva forțelor otomane ca un rege-erou.

Mi se pare că principele se și vede încoronat cu cununa de lauri a învingătorului și că visează la momentul când, sub protecția rușilor, va transforma această cunună într-o coroană regală.

Mă tem însă că, dacă principele pornește de la convingerea că are de partea sa majoritatea țării în realizarea politicii pe care o are în vedere, a căzut pradă unei amăgiri periculoase. Dimpotrivă, se poate spune că, în această privință, părerile partidelor sunt foarte diferite; câțiva lideri influenți, precum Ion Ghica sau D. A. Sturdza, ar

vedea mai curând o alianță cu Turcia, iar dacă Ion C. Brătianu și Mefisto al său, adică președintele Camerei Deputaților, C. A. Rosetti, îl împing înainte pe principe, pe drumul pe care a apucat în loc să-l rețină, aceștia doi au cu totul altceva în vedere decât consolidarea principiului monarhic-constituțional în România.

Cea mai ciudată este atitudinea lui Mihail Kogălniceanu în tot acest joc, nu se știe dacă ține cu principele, cu partidul roșu sau cu opoziția conservatoare, el bântuie prin toate taberele, caută să se facă indispensabil în toate părțile și pândește o constelație, poate că urmărește să o și realizeze, care să-i permită să apară ca singurul salvator al patriei sale, dar și să-i aducă o oarecare ușurare a problemelor sale financiare personale.

Azi am primit de la Galați următoarea înștiințare telegrafică de la baronul von Haan: „Alaltăieri rușii au ajuns la Kube [?] trecerea frontierei este iminentă. Aici a sosit ordinul de mobilizare pentru 12.000 de oameni”.

Îmi rezerv dreptul de a verifica adevărul acestei comunicări precum și vestea care a parvenit aici că guvernul a hotărât mobilizarea a 50 de mii de oameni.

Același raport l-am trimis ambasadei noastre din Constantinopol.

Binevoîți..., Zwiedinek

(A.N.I.C., F.C.R., dosar 24/1877, pp. 17-23)

5

Despre faptul că principele Carol I a dezvăluit arhiepiscopului Ignatio Paoli intenția sa de a se alia cu Rusia în războiul împotriva turcilor.

Zwiedinek către Andrásy

Nr. 78

București, [6] 18 aprilie 1877

În raportul meu din 15 martie a.c., nr. 74, am avut onoarea să anunț Ex.V. că toți liderii pe care principele i-a convocat la el în ziua precedentă, ca să le audă părerea despre atitudinea pe care trebuie să o adopte România și guvernul ei în cazul izbucnirii războiului între Rusia și Turcia, au plecat de la el cu convingerea că suveranul avea deja hotărârea luată și că nu mai poate fi reținut de la alianța cu Rusia. [...]

Principele s-a exprimat față de episcopul catolic de aici, monseniorul Ignatio Paoli⁴ într-un mod care nu mai lasă nicio îndoială asupra convingerii sale despre iminența războiului și asupra hotărârii sale de a porni pe acest drum mână-n mână cu Rusia. Principele și-a exprimat față de episcop speranța că în acest mod statul român va ajunge la independență, la o poziție onorabilă și nu a ascultat de sfaturile monseniorului care l-a avertizat asupra riscurilor unei întreprinderi atât de riscante [...].

Din câte informații am primit rezultă că, deși principele nu are vreo opoziție în ceea ce privește planurile sale în rândurile liderilor partidului roșu și ale adepților acestuia, strădaniile suveranului lasă să se vadă că nu vrea să-și asume

⁴ Ignatio Paoli, episcop catolic de Nicopole (19 august 1870-1883), primul arhiepiscop catolic al Bucureștilor (27 aprilie 1883 – 27 februarie 1885).

responsabilitatea pentru această decizie. Din acest motiv s-a grăbit convocarea Senatului [...].

Binevoiți..., Zwiedinek

(A.N.I.C., F.C.R., dosar 24/1877, pp. 31-32)

6

Aprecierile principesei Elisabeta despre războiul României cu turcii.

Zwiedinek către Andrassy

Nr. 231

București, [30 august] 11 septembrie 1877

De 14 zile principesa se află în castelul de vară de la Cotroceni din București. După ce de atâta vreme n-am mai avut prilejul să-mi ofer omagiile, am considerat de cuviință să nu ratez o asemenea ocazie în momentul în care augusta doamnă așteaptă cu inima strânsă deznodământul bătăliei în care soțul ei, principele, este implicat într-un mod atât de periculos. Din acest motiv am solicitat o audiență personală, iar principesa a avut bunăvoința să mă primească în modul cel mai prietenesc în ziua de 9 septembrie. Cum era de așteptat temele principale ale discuției au fost războiul, fazele pe care le-a parcurs până acum și deciziile care urmează să fie luate. Cu o anumită mândrie, principesa a menționat încrederea pe care țarul Rusiei a arătat-o soțului ei încredințându-i comanda asupra unei părți din armata sa.

Vestea pe care a primit-o chiar în aceeași zi despre începutul bătăliei de la Plevna și despre micile succese repurtate de un detașament românesc i-a trezit cele mai frumoase speranțe. „România va avea mai mult de câștigat în acest război decât Rusia”, a spus principesa, „anume, recunoașterea poziției sale ca stat independent, creșterea conștiinței sale naționale prin confirmarea forței sale vitale și prin implicarea în luptă pentru o cauză măreață și dreaptă. Poate că Rusia ar fi putut evita acest conflict fără să-și prejudicieze interesele și ar fi făcut mai bine să nu îl pornească deloc ori măcar să se angajeze de la bun început cu toate forțele sale. Din păcate, și-a subestimat inamicul și abia pe câmpul de luptă au devenit conștienți de greutatea misiunii asumate. În privința aceasta, soțul meu a fost de la început de altă părere, din acest motiv a căutat să amâne cât mai mult cu puțință participarea sa la război; totuși, când țarul Alexandru al II-lea a cerut colaborarea armatei sale n-a mai zăbovit, căci nu putea să refuze o asemenea alianță.”

Deși prezentarea acestor motive care au dus la intrarea României în războiul cu Turcia nu corespunde cu atâtea lucruri pe care le știm prea bine, am evitat totuși să evidențiez în vreun mod această contradicție. Vizita mea n-a avut alt scop decât acela de a-i arăta principesei simpatia mea personală față de evenimentul decisiv care

*Țarul Alexandru al II-lea
(1818-1881)*

este în curs de desfășurare și care o privește îndeaproape. Din acest motiv m-am limitat la a-mi exprima urările ca rezultatul final să răspundă așteptărilor ei și să fie spre binele țării. Ce-i drept, am sugerat faptul că ar fi fost de dorit ca țara să fie scutită de această grea încercare ce-i solicită forțele într-un mod atât de dramatic. Am arătat că va fi nevoie de ani mulți de muncă grea pentru a pune la loc tot ceea ce această întreprindere războinică a înghițit în materie de capitaluri; totuși, lupta o dată începută nu rămâne nimic altceva decât să ai încredere în deznodământul ei favorabil și mi-am luat rămas bun de la principesă cu cele mai bune urări de a primi cât mai curând vești bune de pe teatrul de război.

Același raport l-am trimis ambasadei noastre din Constantinopol.

Binevoîți..., Zwiedinek

(A.N.I.C., F.C.R., dosar 46/1877, pp. 10-11)

7

Despre întoarcerea principelui Carol I în Capitală.

Zwiedinek către Andrásy

Nr. 299

București, [16] 28 decembrie 1877

Principele Carol I s-a întors de pe teatrul de război și pe 27 decembrie a avut loc intrarea sa solemnă în București.

Am onoarea să vă trimit în anexă un exemplar din ziarul „Epoca” ce conține ordinul de zi către armata care a stat sub ordinele principelui la Plevna, unde suveranul își ia rămas bun de la ea, precum și un exemplar din ziarul „Orientul” care conține descrierea ceremoniei intrării principelui în București.

Per ansamblu, atitudinea populației față de această ceremonie a fost liniștită, aproape indiferentă, ovațiile care s-au auzit pot fi numite oficiale.

La iluminarea organizată după lăsarea serii, am participat și eu la fel ca și ceilalți colegi străini prin iluminarea clădirii agenției noastre. Același lucru l-am făcut și cât timp a fost prezent în Capitală țarul Rusiei.

Binevoîți..., Zwiedinek

(A.N.I.C., F.C.R., dosar 46/1877, p. 101)

8

Cererea principelui Carol I ca legătura feroviară cu Austro-Ungaria prin Vânciorova să se deschidă independent de cea prin Predeal.

Zwiedinek către Andrásy

Nr. 2

București, [20 decembrie 1877] 1 ianuarie 1878

Pe 30 decembrie 1877 am avut onoarea să fiu primit în audiența pe care am solicitat-o pentru a o felicita cu prilejul reîntoarcerii sale în Capitală.

A.S. m-a primit, ca de obicei, într-un mod foarte amabil.